

Remissvar

Datum
2026-06-18

Ert datum
2026-03-23

Socialdepartementet

Dnr
2026-00507

Er beteckning
S2026/00444

Handläggare
Maria Wikhall

Statskontorets remissvar på Remiss (Ds 2026:4) En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan

Statskontoret avstår från att lämna synpunkter på huvuddelen av utredningens förslag eftersom de ligger utanför Statskontorets kompetensområde.

Sammanfattning

Statskontoret lämnar sammanfattningsvis följande synpunkter i sitt remissvar. Statskontoret

- **avstyrker förslaget** om att inrätta en brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan. Statskontoret bedömer inte att det i nuläget går att säkerställa att en sådan verksamhet kommer att vara kostnadseffektiv. Statskontoret anser att regeringen bör vänta med att ta ställning till förslaget tills dess att det finns kunskap från uppföljning och utvärdering om hur sanktionsväxlingen och andra vidtagna åtgärder påverkar det brottsbekämpande arbetet.
- **avstyrker** utredningens förslag om att Statskontoret ges i uppdrag att utvärdera och följa upp effekterna av administrativa sanktioner.

Utredningens förslag om att inrätta en brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan

Statskontoret

- **avstyrker förslaget** om att inrätta en brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan. Statskontoret bedömer inte att det i nuläget går att säkerställa att en sådan verksamhet kommer att vara kostnadseffektiv.
- **anser** att regeringen bör invänta kunskap från uppföljning och utvärdering om hur sanktionsväxlingen och andra vidtagna åtgärder påverkar det brottsbekämpande arbetet, innan den tar ställning till att införa en brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan.

Statskontoret anser att det behöver säkerställas att det brottsbekämpande arbetet organiseras, utformas och bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt. Statskontoret anser att regeringen, innan den tar ställning till att införa en brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan, bör ha kunskap om hur sanktionsväxlingen och andra åtgärder som har genomförts för att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott påverkar det brottsbekämpande arbetet. Statskontoret anser i likhet med utredningen att dessa åtgärder kan bidra till att antalet felaktiga utbetalningar

minskar, men även att de kan bidra till att arbetet med bidragsbrott hos Polismyndigheten kan bedrivas på ett mer fokuserat och effektivt sätt. Om dessa åtgärder har betydande positiva effekter i form av att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott så bedömer Statskontoret att nyttan av att införa en brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan kan minska. Därmed minskar även den förväntade kostnadseffektiviteten. Av promemorian Administrativa sanktioner inom socialförsäkringen (Ds 2025:8) framgår att det är svårt att bedöma de långsiktiga samhällsekonomiska konsekvenserna av sanktionerna, bland annat hur de kan bidra till att motverka felaktiga utbetalningar och förebygga bidragsbrottslighet.

Statskontoret bedömer också att förslaget att inrätta brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan innebär att Polisen och Försäkringskassan får överlappande och otydliga ansvarsområden. Det kan göra det svårt att veta vilken myndighet som ansvarar för vad. Det kan också göra det svårare för regeringen att styra och följa resultaten av verksamheterna. Statskontoret anser också att ett överlappande ansvar kommer att ställa höga krav på en välfungerande samverkan mellan bland annat Försäkringskassan och Polismyndigheten. Förslaget innebär till exempel att Polismyndigheten ofta kommer att användas för verkställande när Försäkringskassan biträder åklagare. Statskontoret har inte några invändningar mot de begränsningar av befogenheter som utredningen, bland annat av rättssäkerhetsskäl, anser bör gälla i Försäkringskassans brottsutredande verksamhet. Men Statskontoret ser en risk att en konstruktion med samordnat genomförande gör det svårare för myndigheterna att styra och bedriva sin verksamhet på ett effektivt sätt.¹

Statskontoret anser också att dubbla brottsbekämpande strukturer riskerar att leda till en lägre kostnadseffektivitet i arbetet att bekämpa bidragsbrott. Båda myndigheterna behöver ha kompetens och kapacitet för att bedriva brottsbekämpande arbete. Försäkringskassan skulle behöva bygga upp en kompetens om brottsutredning och underrättelseverksamhet på socialförsäkringens område. Statskontoret ser att uppbyggnad av sådan kompetens är en kritisk faktor för genomförandet av reformen och att det kommer att ta tid innan en brottsbekämpande verksamhet kan bedriva sitt arbete på ett kostnadseffektivt sätt. Statskontoret bedömer i likhet med utredningen att det finns en risk att uppbyggnaden av ytterligare en brottsbekämpande struktur under en period riskerar att påverka kompetensförsörjningen hos andra brottsbekämpande myndigheter negativt.

¹ Se till exempel Statskontoret (2024). Hund under kontroll. Förslag för att stärka myndigheternas verksamhet enligt tillsynslagen och viss verksamhet enligt djurskyddslagen. Rapport 2024:3.

Utredningens förslag om utvärdering och uppföljning (kapitel 10)

Statskontoret

- **avstyrker** utredningens förslag om att Statskontoret ska ges i uppdrag att utvärdera och följa upp effekterna av administrativa sanktioner. (Avsnitt 10.4.1)
- **anser** att den eller de myndigheter som ges i uppdrag att utvärdera och följa upp administrativa sanktioner bör bistå Brottsförebyggande rådet (BRÅ) i utvärderingen av Försäkringskassans brottsbekämpande verksamhet. (Avsnitt 10.4.4)

Utredningen föreslår att Statskontoret ska ges ett brett sektorsövergripande uppdrag att utvärdera och följa upp effekterna av administrativa sanktioner (avsnitt 10.2 och 10.4.1). Statskontoret noterar att regeringen nyligen har gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag att följa upp reformen om bidragsspärr och sanktionsavgift i socialförsäkringen. Uppdraget löper under flera år.² Statskontoret ser fördelar med att uppdrag att utvärdera och följa upp de administrativa sanktionerna utförs av en sektorsspecifik utvärderingsmyndighet. En sektorsspecifik utvärderingsmyndighet har grundkompetens på det aktuella området. Den kan också förväntas ha nytta av den kompetens som den bygger upp inom uppdraget i sin ordinarie verksamhet, vilket är särskilt viktigt när uppdraget är flerårigt.

Statskontoret instämmer i utredningens bedömning att de administrativa sanktionerna ska följas över tid, men anser att det är otydligt om denna uppföljning är tänkt ske inom ramen för ett utvärderingsuppdrag. Statskontoret anser att uppföljning och redovisning av sanktionerna i första hand är en uppgift för de myndigheter som ansvarar för sanktionerna.

Utredningens föreslår att Statskontoret ska bistå Brottsförebyggande rådet (BRÅ) i utvärderingen av Försäkringskassans brottsbekämpande verksamhet. Statskontoret anser att det i första hand är den eller de myndigheter som ges i uppdrag att utvärdera och följa upp administrativa sanktioner bör samråda med eller bistå BRÅ. Det beror bland annat på att kunskap om sanktionsväxlingen bör vara av relevans även i utvärderingen av den brottsbekämpande verksamheten.

² Uppdrag till Inspektionen för socialförsäkringen att följa upp reformen om bidragsspärr och sanktionsavgift i socialförsäkringen. Regeringsbeslut 2026-05-28. Dnr. S2026/01101.

I detta ärende har avdelningschef Clas Olsson beslutat. Utredare Maria Wikhall har varit föredragande.

Datum: 2026-06-18

.....
Beslutande
Clas Olsson
Namnförtydligande

.....
Föredragande
Maria Wikhall
Namnförtydligande

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.